

УДК 796.5

Коренюк П.І.*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту організації і адміністрування
Дніпровського державного технічного університету***Губарєв І.В.***заслужений тренер України, кандидат технічних наук,
професор кафедри фізичного виховання
Дніпровського державного технічного університету***Губарєва О.С.***студентка
Дніпровського державного технічного університету*

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО СПОРТИВНОГО ПРОДУКТУ ЯК ЧИННИК КОМПЛЕКСНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО РЕГІОНУ

FORMATION OF A COMPETITIVE NATIONAL TOURISM SPORTS PRODUCT AS A FACTOR FOR THE INTEGRATED DEVELOPMENT OF THE INDUSTRIAL REGION

АНОТАЦІЯ

Авторами роботи проведено аналіз перших кроків громадської організації «Дніпродзержинська міська федерація шашок» у напрямку створення регіональної конкурентно здатності м. Кам'янське в галузі туризму, та зроблені певні висновки у вигляді пропозицій, виконання яких, покращить стан всієї галузі, наблизить її до світового рівня, і дасть можливість спортивному туризму стати однією з основних статей наповнення місцевого бюджету.

Ключові слова: національний туристичний продукт, шашковий спорт, ринковий механізм господарювання, громадська спортивна організація, регіон, ринкові відносини, місцевий бюджет.

АННОТАЦИЯ

Авторами работы проведен анализ первых шагов общественной организации «Днепродзержинский городской федерация шашек» в направлении создания региональной конкурентоспособности г. Каменское в области туризма, и сделаны определенные выводы в виде предложений, выполнение которых, улучшит состояние всей отрасли, приблизит ее к мировому уровню, и даст возможность спортивному туризму стать одной из основных статей наполнения местного бюджета.

Ключевые слова: национальный туристический продукт, шашечный спорт, рыночный механизм хозяйствования, общественная спортивная организация, регион, рыночные отношения, местный бюджет.

ANNOTATION

The authors of the work analyzed the first steps of the public organization «Dneprodzerzhinsk city drafts Federation» in the direction of creating regional competitiveness in the city of Kamenskoye in the field of tourism, and made certain conclusions in the form of proposals, the implementation of which will improve the state of the entire industry, bring it closer to the world level, and will enable sports tourism to become one of the main articles of filling the local budget.

Keywords: national tourist product, draft sport, market management mechanism, public sports organization, region, market relations, local budget.

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що за даними Всесвітньої організації туризму (UNWTO) Україна входить до десятки лідерів міжнародного туризму за кількістю відвідувань і посідає 7 місце, стан розвитку спортивного

туризму в її промислових регіонах на сьогодні є нажаль незадовільним. З основних проблем його розвитку слід виділити занепад інфраструктури, недостатнє фінансування, високий ступінь зносу основних фондів, соціально-економічна криза. Саме це спонукає до пошуку в промислових регіонах країни шляхів створення конкурентоспроможного на міжнародному ринку національного туристичного спортивного продукту, який забезпечить їх комплексний розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо вдосконалення діяльності в сфері спортивного туризму піднімалися у наукових працях таких дослідників: О.В. Басюк, І.Е. Востоков, Ю.А. Грабовський, І.В. Зорін, В.А. Квартальнов, І.М. Малярчук, Д.П. Прейгер, О.В. Скалій, Т.В. Скалій, В.В. Смаль, В.Ф. Семенов, Н.В. Тітова, Ю.М. Федотов, В.І. Цибух та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день необхідним стає дослідження питання щодо визначення впливу спортивного туризму на соціально-економічний розвиток промислового регіону відповідно до туристичного потенціалу України.

Формулювання цілей статті й аргументування актуальності поставленого завдання. На сьогодні туризм визнано як пріоритетну галузь світового господарства ХХІ століття [2]. В умовах розбудови промислових регіонів, саме спортивний туризм повинен стати дієвим засобом з надходження значних коштів, у т.ч. у вільноконвертованій валюті, до місцевих бюджетів, завдяки проведенню міжнародних спортивних заходів з участю висококваліфікованих спортсменів-туристів.

Постановка завдання. Метою статті є проведення аналізу роботи громадської організації «Дніпродзержинська міська федерація шашок»

у напрямку створення регіональної конкурентноздатності в галузі туризму промислового центру Дніпропетровщини, а саме м. Кам'янське, та надання висновків у вигляді пропозицій, виконання яких дасть можливість спортивному туризму стати однією з основних статей наповнення місцевого бюджету.

Виклад основного матеріалу. Спортивний туризм – один із економічно найефективніших видів туризму у світі [1]. Майже 50% доходів авіакомпаній, 60% доходів готелів складає обслуговування саме цієї категорії туристів [6]. Туризм дає людям змогу не тільки ознайомитися з життям один одного, а й порівняти різні економічні системи. Поряд із зростанням туристських потоків до найрозвинутіших районів туризму, підвищується інтерес до нових і ще малоосвоєних районів, незважаючи на високі транспортні витрати і дещо обмежені можливості туристського сервісу.

За даними Всесвітньої організації туризму (UNWTO), Україна входить до десятки лідерів міжнародного туризму за кількістю відвідувань і посідає 7 місце [5]. Щороку Україну відвідують понад 20 мільйонів туристів, насамперед з Росії та Східної Європи, а також Західної Європи та США [3].

Однак історія спортивного туризму свідчить, що масовим він стає лише за умов стабільної економічної ситуації при створенні достатніх матеріальних умов життя та зростанні реальних доходів населення. На сьогоднішній день при відсутності фінансування з боку держави цієї галузі туризму необхідно вишукувати на рівні місцевих рад, регіональних органів виконавчої влади, способи розв'язання цих проблем з метою забезпечення сталого розвитку спортивного туризму, особливо в промислових регіонах країни.

На фоні світового туризму, який набирає потужностей фантастично швидкими темпами, у промисловому місті Кам'янське він виглядає досить скромно. На сьогодні Кам'янчане є певного роду інвесторами зарубіжних країн, що є одним з проблемних питань всієї туристичної галузі. Адже туризм, за розрахунками фахівців, лише у вигляді податків міг би щороку приносити в місцеву скарбницю не малі кошти [4].

Розвиток спортивного туризму впливає не тільки на соціальну сферу життя населення, але і забезпечує вплив, без залучення великих капіталовкладень, на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку, і є одним з найбільш перспективних напрямів структурної перебудови економіки (Яскравий приклад: Євро-2012). Саме тому розвиток цієї галузі має великі перспективи в час економічної кризи [9].

Тому, у свою чергу, важливим фактором розвитку туристичної галузі у м. Кам'янське, який слід реалізувати, крім історико-культурного потенціалу міста, це наявність потужної

спортивної бази: чотири плавальних басейни, один з яких олімпійського класу, три футбольних поля, тенісні корти, гімнастичні та легкоатлетичні зали, боксерські ринги, баскетбольні та волейбольні площадки спортивних комплексів і т.і., або створення конкурентоспроможного на міжнародному ринку національного туристичного продукту, в нашому випадку це розвиток шашкового спорту, реалізація якого йшла у м. Кам'янське багато років (таблиця 1), який здатен максимально задовольнити спортивно-туристичні потреби населення країн Світу.

Громадська організація «Дніпродзержинська міська федерація шашок», або будь-яка інша громадська спортивна організація, яка отримала визнання на міжнародному рівні, забезпечить під'йом спортивно-туристської діяльності у цьому напрямку, який стане у подальшому одним з пріоритетних у розвитку м. Кам'янське.

Основними напрямками розвитку спортивного туризму на базі використання розвинутої регіональної шашкової бази є:

- забезпечення розвитку туристичної галузі та підвищення її частки в економічних показниках промислового регіону;
- підвищення соціального та економічного рівнів життя громадян за рахунок створення додаткових робочих місць;
- збільшення частки очікуваних доходів від туристичної галузі у місцевому бюджеті.

Таблиця 1
Динаміка створення конкурентоспроможного національного туристичного спортивного продукту за роками у м. Кам'янське

Рік підготовки	Кількість підготовлених майстрів спорту з шашок	Число призерів чемпіонатів світу	Число призерів чемпіонатів Європи	Число призерів чемпіонатів України
2000	-	2	2	10
2001	-	2	6	7
2002	1	4	7	10
2003	2	2	6	22
2004	1	2	4	20
2005	3	5	6	26
2006	1	1	3	22
2007	-	1	4	13
2008	1	2	2	11
2009	1	2	1	8
2010	1	1	1	32
2011	-	3	1	28
2012	1	1	1	18
2013	2	2	1	27
2014	-	3	1	40
2015	1	2	1	54
2016	1	2	7	54
2017	-	2	6	57

Отримані результати роботи громадської організації міської федерації шашок показали,

що спортивно-туристичний напрямок взятий в Кам'янському у 2005 році, знайшов свій розвиток і у наступні роки. Після завоювання довіри на міжнародному рівні, завдяки якісному проведенню першого чемпіонату світу-2005 з міжнародних шашок серед юніорів та кадетів (100 спортсменів з 17 країн світу), керівництво всесвітньої федерації шашок (штаб-квартира м. Амстердам) почало надавати перевагу з проведення шашкових змагань саме на території м. Кам'янське, за рахунок чого місто на Дніпрі почало щорічно збільшувати свій туристичний потенціал, за рахунок збільшення реальної кількості туристів, в зв'язку з проведенням у місті інших міжнародних шашкових змагань.

Спортсменам та супроводжуваним особам, які приїздили до м. Кам'янське, громадська організація «Дніпродзержинська міська федерація шашок» пропонувала чудове розміщення у дійсно найкращих готелях міста. Мінімальна вартість проживання в них протягом доби становить 250 грн. Однак заповнюваність готелів на 100% була тільки під час проведення світових та Європейських чемпіонатів, так як для жителів нашої країни, ціна за добу, яку пропонує власник дуже велика, хоча той рівень послуг який надають готелі міста відповідає європейському рівню. Тому для розвитку готельного бізнесу місту потрібні змагання саме з міжнародним рівнем, з метою заволодіння до міста іноземних спортсменів та супроводжуваних їх осіб. Серед переваг, які завжди пропонували організатори змагань з міста Кам'янське, це недороге триразове харчування, цікаві подорожі по місту з залученням в якості перекладачів-гідів до кожної іноземної команди, що поки не використовує не одна держава при проведенні відповідних змагань, студентів-волонтерів напрямку «Філологія» місцевого університету. Упродовж десяти днів, як показала практика,

спортсмени-туристи витрачали в м. Кам'янське в середньому близько 500 дол. США на особу. До цієї суми зокрема, входили кошти, які турист (іноземний громадянин-спортсмен) сплачував за проживання, проїзд і харчування, відвідування культурних заходів.

За останні сімнадцять років місто Кам'янське стало відомо поза межами України своєю потужною шашковою школою, з великою кількістю висококласних спортсменів міжнародного рівня (діаграма), достатньо кваліфікованих тренерів та судей, матеріальною базою, та добре розвинутою інфраструктурою (рис. 1).

У зв'язку з цим міській раді м. Кам'янському потрібно побачити ринкові можливості в цьому напрямку розвитку туризму та брати приклад з таких країн як Туреччина, Польща і Чехія, які «розвинули власну туристичну галузь до такого стану, що можуть жити за її рахунок». Саме тому, на підтримку розвитку туристичної галузі з ініціатив приватних та громадських організацій в місцевому бюджеті слід передбачати певну частку коштів, які потім повернуться до бюджету. Федерації шашок міста вдалося, без отримання державного фінансування, активно використати допомогу комерційних структур і фондів для підтримки розвитку спортивного туризму у місті, зокрема проведенню шашкових змагань міжнародного рівня. Скажімо для прикладу – у 2005 році комерційними структурами міста було підтримано проект запропонований міською федерацією шашок «Підтримка проведення першого у м. Кам'янське чемпіонату Світу серед юніорів», вартість проекту складала 80 тис. грн.

Завдяки проведенню на високому рівні даного чемпіонату, федерацією через те було отримано низку малих грантів для розвитку шашкового спорту в нашому регіоні. За останні роки федерація з шашок прийняла у місті

Рис. 1. Динаміка виробництва туристичного спортивного продукту міста Кам'янське

чотири змагання Світового рівня. Обрання її спортивної бази, вже вчетверте, є свідченням високого авторитету міської федерації шашок м. Кам'янське у світовій спільності.

У 2012 році м. Кам'янське отримало право від міжнародної федерації шашок на проведення наймасовіших змагань року: Чемпіонату Європи серед молоді відразу у п'яти вікових категоріях, з участю близько 400 спортсменів та супроводжуваних осіб з 15 європейських країн.

Стрімка інтеграція міста (поки єдиного на Україні серед чисельних шашкових центрів) з Всесвітньою міжнародною федерацією пояснюється вигідним географічним положенням України. Вона знаходиться у центрі Європи, на перехресті як транзитного, так і кінцевого руху мільйонів людей зі сходу на захід («Шовковий шлях»), з півночі на південь («З варяг у греки»). Очевидно, що в умовах розвитку нашого міста спортивний туризм має бути дієвим засобом формування ринкового механізму господарювання, надходження значних коштів до бюджету, однією з форм раціонального використання вільного часу, проведення змістовного дозвілля, залучення широких верств населення до вивчення історико-культурної спадщини тощо [7]. В період становлення ринкових відносин в Україні спортивний туризм, як одна з найбільш перспективних та динамічних галузей світового господарства, отримав усі умови для інтенсивного розвитку у нашому місті. Об'єктивним підґрунтям стало, з одного боку, відкриття тривалий час закритих державних кордонів, а з іншого – величезний туристичний потенціал промислового регіону, що містить у собі комплекс історико-культурних пам'яток, об'єктів спортивного призначення.

Подолати несприятливу ситуацію у місті, у цій галузі, можна тільки завдяки залученню на місцевому рівні до цієї програми потужних компаній (наприклад «МіКомп», «Тарон») зі значними оборотними коштами, які зацікавлені у розвитку цього виду туризму. А оперативне вирішення проблем з реалізацією перспективної програми розвитку спортивного туризму полягає насамперед у підтримці місцевої влади об'єднання громадян, які допомагають її вирішувати.

Як показує світова практика, в сфері туризму держава виділяє кошти передусім на рекламно-інформаційну діяльність: проведення виставок, ярмарків, видання буклетів, журналів та газет, розвиток послуг туристичних електронних мереж. І має з цього зиск. Наприклад, Великобританія на кожний вкладений фунт у рекламу туристичної галузі повертає 20! [8]. Процес прискореного розвитку спортивного туризму з шашкового спорту у м. Кам'янське є результатом зростання пізнавальних потреб людей інтелектуального виду спорту і необхідності їх в міжнародних спортивних контактах. Наявність багатого історико-культурного і природно-рекреаційного потенціалу дало багатьом

країнам, окремі з яких навіть не відносяться до високорозвинених, завоювати серйозні позиції на світовому туристичному ринку. Саме цього прагнуть досягти у своїй роботі організатори міжнародних шашкових змагань. Проаналізувавши її, ми спробували зробити певні висновки у вигляді тих пропозицій, виконання яких, на нашу думку, покращить стан всієї галузі, наблизить її до світового рівня, і дасть можливість спортивному туризму стати однією з основних статей наповнення місцевого бюджету.

Висновки. Важливим фактором розвитку туристичної галузі у м. Кам'янське, який слід реалізувати, крім історико-культурного потенціалу міста, це наявність потужної спортивної бази, або створення конкурентоспроможного на міжнародному ринку національного туристичного продукту (на прикладі потужної спортивної школи з шашок міжнародного рівня), який здатен максимально задовольнити спортивно-туристичні потреби населення країн Світу.

Оскільки спортивний туризм є одним із важливих засобів сприяння підвищення соціальної і трудової активності людей та невід'ємною частиною загальнодержавної системи фізичної культури та спорту, його розвиток у місті необхідно передбачити розробкою відповідних перспективних регіональних програм.

На сьогодні Кам'янчане є своєрідними інвесторами зарубіжних країн, що є одним з найболючіших питань всієї регіональної туристичної галузі. Адже туризм, лише у вигляді податків, міг би щороку приносити в місцеву скарбницю не малі кошти.

Подолання несприятливої ситуації у місті, у галузі спортивного туризму, відбудеться тільки завдяки залученню на місцевому рівні до програми розвитку спортивного туризму потужних компаній зі значними оборотними коштами, які зацікавлені у розвитку цього виду туризму. Оперативне вирішення проблем з реалізації перспективної програми розвитку спортивного туризму повинне відбуватись при підтримці об'єднань громадян, які допомагають її вирішувати, місцевою владою.

На підтримку розвитку туристичної галузі з ініціатив приватних та громадських організацій в місцевому бюджеті слід передбачати певну частку коштів, які потім повернуться до бюджету.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Грабовський Ю.А. Спортивний туризм: Навчальний посібник / Ю.А. Грабовський, О.В. Скалій, Т.В. Скалій. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 304 с.
2. Зорін І.В. Енциклопедія туризму / І.В. Зорін, В.А. Квартальнов. – М.: Фінанси і статистика, 2003. – 368 с.
3. Прейгер Д.П., Малярчук І.М. Розвиток іноземного туризму в Україні в контексті розбудови міжнародних транспортних коридорів // Економіка України. – 2010. – № 6. – С. 20-23.
4. Семенов В.Ф., Басюк О.В. Використання потенціалу нової економіки при формуванні регіональних інно-

- ваційних структур організації і управління туризмом / В.Ф. Семенов, О.В. Басюк: монографія. – О.: Атлант, 2013. – 356 с.
5. Смаль В.В. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму / Географія та туризм. – 2014. – Випуск 28.
 6. Тітова Н.В. Діловий туризм в Україні: основні проблеми розвитку та шляхи їхнього вирішення/ Економіка і менеджмент культури. – 2013. – № 1. – С. 67-74.
 7. Федотов Ю.М. Спортивно-оздоровчий туризм: Підручник / Ю.М. Федотов, І.Є. Востоков; за заг. ред. Ю.М. Федотова. – М.: Радянський спорт, 2002. – 364 с.
 8. Цибух В.І. Великі перспективи українського туризму / Діловий вісник. – 2004. – № 06 (121). – С. 104-108.
 9. Цибух В.І. Роль та значення спортивного туризму в соціально-економічному розвитку регіонів / Туризм. – 2015. – № II (58). – С. 104-108.